

การวิเคราะห์งบประมาณของเทศบาลตำบลทับช้างอำเภอสอยดาวจังหวัดจันทบุรี
An Analysis of Budget of Thap Chang Municipality, Soi Dao District,
Chanthaburi Province.

ทนงศักดิ์ จันทะเวช*
Tanongsak chantawech

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์งบประมาณของเทศบาลตำบลทับช้างอำเภอสอยดาวจังหวัดจันทบุรีโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารงบประมาณของเทศบาลตำบลทับช้างอำเภอสอยดาวจังหวัดจันทบุรีและข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า

๑. รายรับของเทศบาลตำบลทับช้างอำเภอสอยดาวจังหวัดจันทบุรีมากที่สุดคือหมวดภาษีอากร

๒. รายจ่ายของเทศบาลตำบลทับช้างอำเภอสอยดาวจังหวัดจันทบุรีมากที่สุดคือรายจ่ายประจำถ้าพิจารณาตามยุทธศาสตร์มากที่สุดคือยุทธศาสตร์การพัฒนาการเมืองการบริหาร

๓. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายรับคือจำนวนครัวเรือนมีอิทธิพลกับภาษีสรรพสามิตและเงินอุดหนุนส่วนจำนวนประชากรและความหนาแน่นมีอิทธิพลต่อภาษีแบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายจ่ายคือจำนวนครัวเรือนมีอิทธิพลต่อรายจ่ายบกลางและรายจ่ายประจำ

คำสำคัญ : การวิเคราะห์งบประมาณ / เทศบาลตำบล

Abstract

This research aimed to study budget of Thap Chang Municipality, Soi Dao District, Chanthaburi Province. Data used for analysis were collected from secondary source, budgetary documents of Thap Chang Municipality, Soi Dao District, Chanthaburi Province and primary source, in-depth interview from relating key informants.

*นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปทุมธานี

The findings were as follows :

1. Most of revenue of Tup Chang Municipality, Soi Dow district, Chantaburi province came from tax.
2. Major expenditure of Tup Chang Municipality was regular expenditure. Regarding strategies, most of their expenditure would be spent on political and administrative one.
3. As regards to the revenue, influencing factor to excise tax and grant was numbers of household , and to shared tax was population number and its density. Regarding the expenditure, number of household would be factor influencing contingency and regular expenditures.

Keywords: An analysis budget, municipality.

๑. บทนำ

การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นรวมทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนในทุกด้านเน้นการแก้ไขปัญหาของประชาชนเป็นประเด็นสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้มีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อจะเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยหลายอย่างที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุเป้าหมายนั้นคืองบประมาณที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากันเพราะจะเป็นเสมือนเครื่องมือในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นตัวขับเคลื่อนให้โครงการต่างๆ เกิดการปฏิบัติอย่างชัดเจนและสามารถนำไปสู่ประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม^๑

การให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการวัฒนธรรมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละท้องถิ่นเพื่อให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมได้ชัดเจนและสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดความคล่องตัวในการบริหารงานอีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับกับการกระจายอำนาจที่ได้พัฒนาขึ้นมาโดยลำดับทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการจัดทำแผนพัฒนา

^๑พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์, การคลังรัฐบาลและการคลังท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๕๐), หน้า ๔๖.

ท้องถิ่นที่เป็นเสมือนเครื่องมือในการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ ในหมวด ๑๔ ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดถึงบทบาทและความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ บทบาท ในการจัดบริการสาธารณะในท้องถิ่นตามมาตรา ๒๘๓ ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่มีผลบังคับใช้ ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการจัดสรรงบประมาณการถ่ายโอนภารกิจและบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นหน่วยงานหลักในการให้บริการสาธารณะกับประชาชนโดยสามารถกำหนดความเป็นอิสระในการบริหารงานการกำหนดนโยบายการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งการบริหารงบประมาณที่ได้รับมาพร้อมทั้งการมีอำนาจในการเก็บภาษีรายได้และการบริหารรายได้ด้วยตนเองเพื่อให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนนอกจากนี้สาระสำคัญของมาตรา ๒๘๓ วรรค ๓ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้ระบุไว้โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องกฎหมายรายได้ท้องถิ่น “ให้มีกฎหมายรายได้ท้องถิ่นเพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีและรายได้อื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมตามลักษณะของภาษีแต่ละชนิดการจัดสรรทรัพยากรในภาครัฐการมีรายได้ที่เพียงพอกับรายจ่ายตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งนี้โดยคำนึงถึงระดับขั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น สถานะทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความยั่งยืนทางการคลังของรัฐ”^๒

งบประมาณหมายถึงแผนการปฏิบัติการในรอบระยะเวลาหนึ่งขององค์กรหรือหน่วยงานที่แสดงเป้าหมายวัตถุประสงค์และกิจกรรมโครงการที่องค์กรหรือหน่วยงานจะดำเนินการ พร้อมแสดงจำนวนเงินงบประมาณการรายรับและรายจ่ายแหล่งที่มาที่ไปของเงินและรายละเอียดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ ในช่วงระยะเวลาที่กำหนดการจัดทำงบประมาณเป็นการวางแผนทางการเงินที่ถือเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ โดยปกติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือทางการคลังที่สำคัญในการบริหารจัดการการดำเนินกิจกรรมขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายทั้งในด้านการเมืองหรือด้านเศรษฐกิจ ในเอกสารงบประมาณจะแสดงถึงประมาณการรายรับจากแหล่งต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแสดงการจัดสรรทรัพยากรไปเพื่อกิจกรรมด้านต่างๆ ตามลำดับความสำคัญมีการกำหนดต้นทุนเป็นจำนวนเงินผลประโยชน์ที่จะได้รับและระยะเวลาดำเนินการที่แน่นอนโดยการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวจะต้องเป็นแผนงานที่ใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่นกล่าวได้ว่า งบประมาณเป็นเอกสารของรัฐที่สามารถสื่อถึงประชาชนเพื่อให้ได้รับทราบถึงการใช้จ่ายเงินภาษี

^๒ จุฬารัตน เสาวเวียง, การบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด, รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓.

อาการต่างๆ ที่ประชาชนเสียใจห้วงครปครองส่วนท้องถิ่นจะถูกนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมด้านต่างๆ ก่อเกิดผลงานที่ให้ประโยชน์ต่อประชาชนอย่างไรบ้างตรงต่อความต้องการของประชาชนหรือไม่ การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่เพื่อประชาชนจะได้ทราบและมีส่วนร่วมในการบริหาร อีกทั้งยังเกิดความเต็มใจที่จะเสียภาษีอากรแก่รัฐอย่างครบถ้วน^๖

งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยส่วนที่สำคัญคืองบประมาณรายรับและงบประมาณรายจ่ายการประมาณการด้านรายรับจะเป็นตัวกำหนดขนาดงบประมาณรายจ่ายกล่าวคืองบประมาณรายจ่ายจะมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับรายได้เป็นสำคัญงบประมาณรายรับและรายจ่ายในแต่ละปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมูลค่าหลายล้านบาทดังนั้นการใช้จ่ายเงินต้องสามารถแก้ไขปัญหาและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นอย่างไรก็ตามเพราะขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีน้อย ไม่สามารถที่จะหารายได้ได้เพียงพอกับการใช้จ่ายในแต่ละปี รายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเองมีจำนวนน้อยดังนั้นองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจึงประสบปัญหาในด้านงบประมาณที่มีอย่างจำกัดไม่เพียงพอต่อการจัดทำบริการสาธารณะให้กับประชาชนในท้องถิ่นฉะนั้นการจัดการด้านงบประมาณที่มีประสิทธิภาพการใช้จ่ายที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนเกิดความคุ้มค่าและเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการจัดทำงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๐ (๔) กำหนดให้รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของรายได้ของรัฐทั้งหมดในปี ๒๕๔๔ และไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๕ ของรายได้ของรัฐทั้งหมดภายในปี ๒๕๔๙ ผลของการจัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๓๐ (๔) กำหนดให้รัฐบาลจัดสรรรายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลในอัตราไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๒๕ ตั้งแต่ปีงบประมาณพ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้นไปและการจัดสรรเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำนวนไม่น้อยกว่าที่จัดสรรไว้ในปีงบประมาณพ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของเศรษฐกิจและนโยบายของรัฐบาลล้วนส่งผลให้ฐานะการเงินการคลังของประเทศเปลี่ยนแปลงไปรายรับของรัฐบาลน้อยลงส่งผลให้งบประมาณที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจัดสรรจากรัฐบาลลดน้อยลงด้วยเหตุผลเกี่ยวกับ

^๖สำนักงานงบประมาณ, **คู่มือปฏิบัติการงบประมาณ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๒), หน้า ๗๘.

^๗สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย, **คู่มือการจัดทำงบประมาณ**, (กรุงเทพมหานคร : สันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓), หน้า ๗๒.

ข้อจำกัดของงบประมาณจึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำการวิเคราะห์งบประมาณเพื่อช่วยให้ผู้มีหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับ การใช้จ่ายของหน่วยงานสามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลโดยสามารถแสดงให้เห็นได้ว่ารายจ่ายต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดไว้ในงบประมาณ จะส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างไรและการใช้ทรัพยากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความคุ้มค่าหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อจะช่วยให้สามารถจัดสรรทรัพยากรของสังคมมีประสิทธิภาพมากที่สุด^๕

เทศบาลตำบลทับช้างเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ได้รับผลจากปัญหาเรื่องข้อจำกัดของงบประมาณเพราะในปัจจุบันรายได้หลักของเทศบาลตำบลทับช้างมาจากหมวดภาษีอากรที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลเช่นภาษีมูลค่าเพิ่มภาษีธุรกิจเฉพาะภาษีสุราภาษีสรรพสามิตค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดินค่าภาคหลวงแร่ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม นอกจากนั้นแล้วรายได้หลักอีกทางหนึ่งของเทศบาลตำบลทับช้างได้แก่เงินอุดหนุนจากรัฐบาลสำหรับภาษีอากรที่เทศบาลตำบลทับช้างจัดเก็บได้มีจำนวนน้อยรายจ่ายประจำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้เทศบาลตำบลทับช้างมีงบประมาณเหลือสำหรับโครงการพัฒนาในปริมาณน้อย

ตารางที่ ๑.๑ แสดงจำนวนโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาสามปีและตามที่ได้ปฏิบัติจริงปี พ.ศ.๒๕๔๙ - ๒๕๕๒ (หน่วย : ล้านบาท)

ปี	โครงการที่ปรากฏ ในแผนพัฒนาสามปี (๑)		โครงการที่ปฏิบัติได้จริง (๒)			
	จำนวน โครงการ	งบประมาณ	จำนวน โครงการ	ร้อยละ	งบประมาณ	ร้อยละ
๒๕๔๖	๖๙	๒๕๙.๐๕	-	-	๑๑๕.๖๘	๔๔.๖๖
๒๕๔๗	๘๐	๓๙๕.๒๘	-	-	๑๒๖.๕๐	๓๒.๐๐
๒๕๔๘	๑๒๙	๑,๒๐๔.๔๔	-	-	๒๑๓.๘๖	๑๗.๗๕
๒๕๔๙	๑๕๕	๙๑๗.๓๓๘๗	๕๖.	๑๒๒๑๙	๗๗	๒๓.๙๖
๒๕๕๐	๑๓๒	๑,๒๓๙.๓๔	๒๔	๑๘.๑๘	๑๕๔.๗๒	๑๒.๔๘
๒๕๕๑	๑๐๖	๒๕๘.๐๓	๗๐	๖๖.๐๔	๒๒๘.๘๐	๘๘.๖๗
๒๕๕๒	๑๓๖	๒๙๙.๖๓	๖๔	๔๗.๐๖	๒๓๑.๐๖	๗๗.๑๑
๒๕๕๓	๑๑๔	๒๑๘.๓๐	๕๑	๓๘.๖๒	๑๙๘.๖๕	๖๗.๐๐

ที่มา:เทศบาลตำบลทับช้าง (๒๕๕๔)

^๕ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์, การบริหารงานคลังและงบประมาณ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๗๒.

จากตารางที่ ๑.๑ จะเห็นว่า การนำโครงการไปสู่การปฏิบัติของเทศบาลตำบลทับช้าง จำนวนโครงการในแผนพัฒนามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและลดลงสลับกันรวมทั้งงบประมาณที่ปรากฏ ในแผนพัฒนามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและลดลงสลับกันเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับโครงการที่ปฏิบัติได้จริง จะเห็นว่าจำนวนโครงการที่สามารถดำเนินการได้ในปีนั้นๆมีจำนวนน้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ส่วน ของงบประมาณเช่นเดียวกันโดยเพราะในปี ๒๕๕๐ จำนวนโครงการที่ปฏิบัติได้จริงจำนวน ๒๔ โครงการและงบประมาณที่ใช้ไป ๑๕๔.๗๒ เนื่องจากในปี ๒๕๕๐ สภามอบเทศบาลตำบลทับช้าง มีมติเห็นชอบมิให้ตราร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เนื่องจากเหตุ ดังกล่าวเทศบาลจึงมีงบประมาณจำนวนจำกัดและสามารถดำเนินโครงการได้จำนวน ๒๔ โครงการ ตามความจำเป็นเท่านั้น โครงการที่ปรากฏในแผนพัฒนาในแต่ละปีของเทศบาลตำบลทับช้างมี จำนวนโครงการมากและงบประมาณสูงเกินงบประมาณที่เทศบาลตำบลทับช้างจะสามารถ ดำเนินการได้ทั้งหมดเทศบาลจึงเลือกโครงการที่มีความสำคัญและเป็นความต้องการของประชาชน มาดำเนินการก่อน

ด้วยความสำคัญของงบประมาณผู้ศึกษาจึงได้เกิดแนวคิดในการศึกษาวิเคราะห์ งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเลือกเป็นกรณีเทศบาลตำบลทับช้างอำเภอฮอดตัว จังหวัดจันทบุรีเป็นกรณีศึกษาเนื่องจากผู้ศึกษาในฐานะผู้ปฏิบัติงานด้านแผนและงบประมาณ รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถทราบถึงปัญหาการประมาณการรายรับและการประมาณการ รายจ่ายในแต่ละปีว่ามีความเหมาะสมกับรายรับและรายจ่ายจริงที่เกิดขึ้นหรือไม่อีกทั้งยังทำให้ทราบ ว่างบประมาณในแต่ละปีสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างครอบคลุมหรือไม่ และสามารถคาดการณ์งบประมาณในอนาคตเพื่อหลีกเลี่ยงหรือป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นโดยสาเหตุ จากงบประมาณรวมทั้งใช้ในการปรับปรุงการจัดทำงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดพร้อมทั้ง ครอบคลุมปัญหาที่เป็นความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

๒. วัตถุประสงค์การวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสอดคล้องของงบประมาณกับแผนพัฒนาเทศบาลตำบล ทับช้าง

๒.๒ เพื่อศึกษาวิเคราะห์งบประมาณด้านรายรับและด้านรายจ่ายของเทศบาลตำบล ทับช้าง

๓. ขอบเขตการวิจัย

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ศึกษา ได้แก่ ความสอดคล้องของการจัดสรรงบประมาณกับยุทธศาสตร์ การพัฒนาเทศบาลตำบลทับช้าง อำเภอฮอดตัว จังหวัดจันทบุรีตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของ เทศบาลตั้งนี้คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมยุทธศาสตร์การพัฒนาการเมืองการบริหารและยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลทับช้าง จำนวน ๘ คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๘ คน ผู้นำหมู่บ้าน จำนวน ๑๙ คน รวมทั้งสิ้น ๓๕ คน

๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ดำเนินการศึกษา ได้แก่ เทศบาลตำบลทับช้าง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

๓.๔ ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ศึกษา คือ ระยะเวลาตามปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ระหว่าง ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

๔.๑ รูปแบบการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการแบบผสมผสานวิธีการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักและใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นวิธีเสริมโดยมีเหตุผลและวิธีการศึกษาวิจัยคือ

๔.๑.๑ การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary research) โดยการศึกษา ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายบทความวารสารวิทยานิพนธ์รายงานการวิจัยรายงานการประชุมและข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นข้อมูลระดับทุติยภูมิเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา

๔.๑.๒ การศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลในพื้นที่โดยเกี่ยวข้องกับแผนและงบประมาณการเงินการคลังการจัดเก็บรายได้

๔.๑.๓ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้บริหารสมาชิกสภาเทศบาลปลัดเทศบาลตำบลทับช้าง

๔.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลทับช้าง จำนวน ๘ คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๘ คน ผู้นำหมู่บ้าน จำนวน ๑๙ คน รวมทั้งสิ้น ๓๕ คน

๔.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพดังต่อไปนี้

๔.๓.๑ การศึกษาเอกสารทางวิชาการเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายบทความวารสารวิทยานิพนธ์รายงานการวิจัยรายงานการประชุมและข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๓.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารวิชาการเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
บทความวารสารวิทยานิพนธ์รายงานการวิจัยรายงานการประชุมและข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่
เกี่ยวข้องกังบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๓.๓ แบบที่ใช้ในการสอบถามเชิงโครงสร้างลักษณะของเครื่องมือเป็นคำถาม
ลักษณะปลายเปิดให้เติมคำโดยมีขั้นตอนดังนี้

๔.๓.๓.๑ ศึกษาวิธีการสร้างแบบที่ใช้ในการสอบถามเชิงโครงสร้างแล้ว
จำแนกได้เป็นด้านต่างๆ

๔.๓.๓.๒ สร้างแบบที่ใช้ในการสอบถามเชิงโครงสร้างแล้วนำไปเสนอให้
อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติม

๔.๓.๓.๓ จัดทำแบบที่ใช้ในการสอบถามเชิงโครงสร้างฉบับสมบูรณ์

๔.๓.๔ แบบสัมภาษณ์ลักษณะของเครื่องมือเป็นคำถามลักษณะปลายเปิด

๔.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๔.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ
(Content Analysis) วิธีการดังกล่าวจะกระทำโดยการแจกแจงเนื้อหาหรือแนวคิดที่ปรากฏใน
เอกสารข่าวสารคำพูดหรือภาพทำให้ทราบโครงสร้างและขอบเขตเนื้อหาอย่างละเอียดสำหรับการ
วิจัยฉบับนี้ จะใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In- depth interview) โดยการสัมภาษณ์นายกเทศมนตรี
รองนายกเทศมนตรีสมาชิกสภาเทศบาลและปลัดเทศบาลตำบลทับช้างถ้อยคำจากการสัมภาษณ์ ที่
ได้จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

๔.๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติที่
ประกอบด้วยค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่า PCI * และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ
(Multiple Regression Analysis)

๕. ผลการวิจัย

๕.๑ รายรับของเทศบาลตำบลทับช้างอำเภอสอยดาวจังหวัดจันทบุรีมากที่สุดคือหมวด
ภาษีอากร

๕.๒ รายจ่ายของเทศบาลตำบลทับช้างอำเภอสอยดาวจังหวัดจันทบุรีมากที่สุดคือ
รายจ่ายประจำถ้าพิจารณาตามยุทธศาสตร์มากที่สุดคือยุทธศาสตร์การพัฒนาการเมืองการบริหาร

๕.๓ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายรับคือจำนวนครัวเรือนมีอิทธิพลกับภาษีสรรพสามิตและ
เงินอุดหนุนส่วนจำนวนประชากรและความหนาแน่นมีอิทธิพลต่อภาษีแบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ
รายจ่ายคือจำนวนครัวเรือนมีอิทธิพลต่อรายจ่ายงบกลางและรายจ่ายประจำ

๖. ข้อเสนอแนะ

๖.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลทับช้างอำเภอสอยดาวจังหวัดจันทบุรี” มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๖.๑.๑ ควรมีการปรับปรุงระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินของเทศบาลให้มีความทันสมัยและเป็นปัจจุบันพร้อมทั้งนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการทำงานของระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดเก็บภาษีและตรวจสอบการจัดเก็บภาษีของเทศบาล

๖.๑.๒ เทศบาลควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อสำรวจแหล่งรายได้ของเทศบาลแหล่งใหม่ที่เทศบาลสามารถจัดเก็บได้ตาม พ.ร.บ. เทศบาล

๖.๑.๓ เทศบาลควรส่งเสริมและสนับสนุนโครงการด้านการส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนเพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคงและสามารถขยายตัวได้ทำให้ฐานภาษีของเทศบาลเพิ่มขึ้น

๖.๑.๔ เทศบาลควรมีการประเมินผลโครงการแต่ละโครงการเพื่อทราบถึงความคุ้มค่าในการให้บริการสาธารณะการใช้งบประมาณของเทศบาลโดยนำระบบการประเมินผลงานมาตรวจสอบการปฏิบัติงานของเทศบาลพร้อมทั้งสร้างดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานของเทศบาลโดยเทศบาลสามารถนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อให้การจัดสรรงบประมาณเกิดประโยชน์สูงสุดและสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๑.๕ การจัดสรรงบประมาณของเทศบาลควรให้ความสำคัญกับด้านคุณภาพชีวิตด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและด้านการเศรษฐกิจเพื่อพัฒนารายได้รวมทั้งการฝึกอบรมอาชีพในระยะสั้นให้กับประชาชนให้มากขึ้น

๖.๑.๖ เทศบาลควรจัดทำตัวชี้วัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ว่าตรงตามความต้องการของประชาชนหรือไม่เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและครอบคลุมทุกประเด็นอย่างทั่วถึง

๖.๑.๗ เทศบาลควรส่งเสริมให้บุคลากรของเทศบาลมีความรู้และทักษะในการวางแผนก่อนการปฏิบัติงานเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรของเทศบาลเกิดกระบวนการคิดอย่างมีระบบและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหันมาให้ความสำคัญกับการวางแผนงานก่อนการปฏิบัติงานนำไปสู่การปฏิบัติส่งผลให้เกิดความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวกับการวางแผนก่อนการปฏิบัติงานมากขึ้น

๖.๑.๘ เทศบาลควรพิจารณาการจัดสรรงบประมาณตามบทบาทหน้าที่หลักก่อนโดยให้ความครอบคลุมและเป็นไปอย่างทั่วถึงโดยมีการพัฒนายกระดับขึ้นทุกปี

๖.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปปฏิบัติ

๖.๒.๑ เทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบในเรื่องการชำระภาษีให้ทั่วถึงและครอบคลุมมากยิ่งขึ้นทั้งในรูปแบบของการปิดประกาศการจัดทำแผ่นพับและใบปลิวการออกบริการรับชำระค่าภาษีนอกสถานที่การจัดทำโครงการอื่นๆเพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในด้านการเสียภาษีตลอดจนการพัฒนาแนวทางการจัดเก็บรายได้ใหม่ๆให้มีความทันสมัยยิ่งขึ้น

๖.๒.๒ เทศบาลต้องสร้างความร่วมมือกับผู้นำเทศบาลสมาชิกสภาเทศบาลเพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนเพื่อให้เป็นถึงความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งจำเป็นต้องอาศัยงบประมาณจำนวนมากในแต่ละปีเพราะผู้นำเทศบาลและสมาชิกสภาเทศบาลจะเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในท้องถิ่นและประชาชนให้การยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้นำเทศบาลและสมาชิกสภาเทศบาลการประสานงานที่ดีจะทำให้ผู้นำเทศบาลและสมาชิกสภาเทศบาลสามารถชักจูงให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการชำระภาษีเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

๖.๒.๓ การจัดเก็บภาษีของเทศบาลยังต้องกำหนดอัตราภาษีหรือฐานภาษีที่รัฐบาลกลางกำหนดซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลแต่การประเมินภาษีขึ้นอยู่กับเทศบาลขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ประเมินว่าจะมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหนดังนั้นเทศบาลควรมีการกำหนดเขตศักยภาพของพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันอยู่แล้วโดยลักษณะธรรมชาติเพื่อจัดอัตรามาตรฐานสำหรับการจัดเก็บภาษีในแต่ละพื้นที่ให้มีความสอดคล้องกับศักยภาพจะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถประเมินภาษีเป็นไปตามเกณฑ์เทศบาลสามารถคาดคะเนผลการจัดเก็บรายได้ได้อย่างสอดคล้องกับข้อเท็จจริง

๖.๒.๔ เทศบาลควรมีการสำรวจความต้องการหรือความเดือดร้อนเร่งด่วนภายในพื้นที่อยู่เสมอเพื่อที่จะสามารถวางแผนงานหรือดำเนินโครงการต่างๆที่รัดกุมและชัดเจนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้เกิดความพึงพอใจของประชาชน

๖.๒.๕ การใช้จ่ายเงินงบประมาณควรคำนึงถึงความจำเป็นความคุ้มค่าโดยใช้จ่ายในส่วนต่างๆให้เกิดประโยชน์มากที่สุดการจ่ายขาดเงินสะสมควรกระทำให้น้อยที่สุดหรือเท่าที่มีความจำเป็นเท่านั้น

๖.๒.๖ การจัดสรรงบประมาณของเทศบาลควรที่จะจัดสรรงบประมาณรายจ่ายให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงโดยพิจารณาถึงความสำคัญของปัญหาของประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก

๖.๒.๗ เทศบาลควรพิจารณารูปแบบการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในส่วนที่ไม่สามารถจัดสรรงบประมาณได้

๖.๒.๘ เทศบาลต้องส่งเสริมการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนร่วมเป็นหลักและความต้องการของประชาชนตามวิธีการจัดสรรงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเพื่อจะได้

ส่งผลต่อการพัฒนาของเทศบาลให้เป็นอย่างรวดเร็วและตรงกับความต้องการของประชาชนและชุมชนมากที่สุด

๖.๒.๙ การจัดสรรงบประมาณของเทศบาลควรพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของประชาชนมากกว่าวัตถุประสงค์ของฝ่ายบริหารโดยมีสมาชิกสภาเป็นผู้กำกับการก่อนการให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี

๖.๒.๓ เทศบาลควรพิจารณาการจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมทุกวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือมีการปรับปรุงวัตถุประสงค์ของแผนงานเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของเทศบาล

๖.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๖.๓.๑ ควรศึกษาความคิดเห็นของประชาชนด้วยการจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามความต้องการของประชาชนหรือไม่และสามารถแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในเทศบาลได้มากน้อยแค่ไหนเพื่อจะได้นำผลมาใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดทำกรวิจัยครั้งต่อไปให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

๖.๓.๒ ควรมีการศึกษาถึงความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลต่อการบริหารงานของเทศบาลเพื่อประสิทธิภาพในการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อประชาชนในเขตเทศบาล

๖.๓.๓ ควรทำการศึกษาโดยเพิ่มปัจจัยด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของเทศบาลเพื่อจะทำให้ทราบได้ว่าปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อรายรับและรายจ่ายของเทศบาล

๖.๓.๔ ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นเพื่อจะทำให้ทราบถึงแนวทางในการดำเนินงาน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ :

ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์. การบริหารงานคลังและงบประมาณ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗.

เทศบาลตำบลทับช้าง. โครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาสามปีและตามที่ได้ปฏิบัติจริงปี

พ.ศ.๒๕๔๙ - ๒๕๕๒. งานการคลัง เทศบาลตำบลทับช้าง, ๒๕๕๔.

พรชัยลิขิตธรรมโรจน์. การคลังรัฐบาลและการคลังท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๕๐.

สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย. **คู่มือการจัดทำงบประมาณ**. กรุงเทพมหานคร : สันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓.

สำนักงานงบประมาณ. **คู่มือปฏิบัติการงบประมาณ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร , ๒๕๔๒.

(๒) วิทยานิพนธ์

จุฬารรรณ เสาวเวียง. **การบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด**. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชานโยบายสาธารณะมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓.

ฐิติมาจันทรวินิตี. **การวิเคราะห์งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลไผ่กองดินอำเภอบางปลาม้าจังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๓.

๒. ภาษาอังกฤษ

(1) Book

Appleton, Lynn M. “Determinants of Innovation in Urban Fiscal Strategies.” **Research in Urban Policy**3. 1989.

Cook, Timothy Q. “In Determinants of Individual Tax – Exempt Bond Yields : A Survey of the Evidence.” **Economic Review**.63 (3): 14 -39.1982.